

Nu skapas en 10-årig grundskola – mot bättre vetande?

Av Åsa Morberg, docent i didaktik vid Strömstad Akademi

Det är inte första gången det föreligger förslag om en tioårig grundskola. Återigen kom ett förslag till Anna Ekström av utredaren Eva Durhan, avdelningschef på Skolverket. Förslaget handlar om hur en tio årig skola ska förberedas och hur det egentligen ska gå till. Förslaget härrör från januariöverenskommelsen och då blir det en 10-årig grundskola.

Motiven till detta förslag om en 10-årig grundskola sägs vara att förskoleklassen är en egen skolform och inte en del av grundskolan. Ministern Anna Ekström tycker att det finns brister med detta. Sexåringarna omfattas dock redan idag av skolplikten, eftersom förskoleklassen är obligatorisk. Förskoleklassen skulle vara en brygga mellan förskola och grundskola. Skolinspektionen anser dock att det istället finns risk för det motsatta, dvs. det blir upphackat.

Sedan handlar det också om risk för personalbyten, först från förskola till förskoleklass och sedan från förskoleklass och årskurs ett i grundskolan. Det finns inte heller några uttalade kunskapskrav på barnen i förskoleklass och de har färre timmar än vad lågstadiets elever har.

Det finns en ny lärarutbildning på väg in. När man studerar innehåll och upplägg ser man inget av förberedelser för en 10-årig grundskola? Det borde ha lagts in tydliga mål och riktlinjer om barns utveckling och lekens betydelse för barn för lågstadiets lärare. Lärarutbildningen för grundskolan idag erbjuder inte lärarstudenterna en tillräckligt god lekanpassad undervisning. Här behövs det förändringar omgående i den nya lärarutbildningen.

Enligt förslaget om en 10 årig grundskola blir då förskoleklassen årskurs 1 i grundskolan. Lågstadiet blir alltså hela 4 skolår. På så sätt ska sexåringarna få samma rätt till strukturerad undervisning, modersmålsundervisning, utvecklingssamtal och dessutom särskilt stöd som grundskoleeleverna.

Det här handlar dessvärre om att sexåringarna ska ha mera skola, och mindre lek. Forskning visar att tidig formaliserad undervisning till och med kan missgynna elever i deras fortsatta utbildning och det är det reformen faktiskt går ut på. Att gå i förskola med god didaktisk kvalitet har däremot positiva resultat på barns utveckling och förmågan att lära. Det gäller särskilt barn från socioekonomiskt svaga miljöer.

Att ställa om till en 10-årig grundskola behöver en hel del förberedelser sägs i utredningen. Timplanen måste utökas. Undervisningen ska anpassas efter sexåringarnas behov av lek. Förslaget innebär en undervisningstid på tre timmar per skoldag. Det betonas av utredaren att leken ska vara kvar och att undervisningen ska vara varierad och ta hänsyn till sexåringarnas rörelsebehov. Reformerna för tidigt lärande har hitintills handlat om att "skolifiera förskolan" även om ambitionerna varit helt andra.

Vem ska då vara behörig att undervisa sexåringarna. Utredaren föreslår att lärare som är behöriga för lågstadiet ska vara behöriga för de nya förstaklassarna. Omkring hälften av de som idag arbetar i förskoleklass är förskollärare och de är då inte behöriga att undervisa i det nya lågstadiet. För det krävs kompetensutveckling i tidig läs- och skriv-, och

matematiklärande. Jag anser att för att lågstadiets lärare ska bli kompetenta för sexåringarna behöver de kompetensutveckling i lek.

Varför då en 10-årig grundskola? Nu förväntar man sig att flera ska lämna grundskolan med godkända betyg och vara behöriga till att starta gymnasiet. Utredaren förespråkar noggrann uppföljning så att det fungerar enligt beslut. Reformen träder i kraft 2026.

Reformen bygger på regeringens s.k. Januariöverenskommelse. Där finns beslut om att en tioårig grundskola ska införas. Syftet, säger politikerna, är att förbättra kunskapsresultaten genom att eleverna ges mera undervisning utifrån grundskolans kursplaner och i den regel och kompetensmässiga struktur som grundskolan har.

Det betyder mera skola och mindre lek. Barnens bästa syns ändå, enligt min uppfattning, vara förskoleklass och nioårig grundskola. Trots det går nu regeringen fram med en 10-årig grundskola. Nu behöver forskare, förskollärarytildare, förskollärare, lärare i förskoleklass och föräldrar göra sina stämmor hörda.